

minoische fresco's op Creta, aangevreten wordt door het „denkbeeld”, dat een geheel andere geaardheid veronderstelt, zoodat het onharmonische geheel tot stand komt dat wij voor ons zien. Maar het „denkbeeld” werkt alleen als destructieve kracht. Het is niet het beloftenrijke eerste pogen der Grieken, dat vaak even primitief en onbeholpen is, maar waar men voelt dat het pogen gaat in een richting die hun ligt en die lukken zal.

Het leven heeft ons bij deze beschouwing meer bezig gehouden dan de dood, ofschoon we in een omgeving zijn die eer aan het laatste zou manen. Dat is het lot van deze dooden uit den voortijd: te weinig bindt ons aan hen om nog spontaan te deelen in hun gevoelens van weleer, te veel om niet naar hun leven te zien.

Het is gewoonte te spreken over de naïveteit der volken van de oudheid, die men dan zoozeer overal in wil zien dat nergens een bewuste bedoeling meer overblijft, als deden zij alles bij den eersten impuls, om den inhoud zelf hunner handelingen, zonder nevenbedoelingen. Zoo wil men ons ook doen gelooven dat elke allegorische bedoeling vreemd was aan hun grafdecoratie, dat ze zoo maar iets op hun graf schilderden omdat ze plezier hadden in de mythologische voorstelling, en dat ook de voorstellingen op aschkisten en sarcophagen, die steeds weer met bepaalde mythologische scènes versierd zijn, geen over zich zelf heenwijzende beteekenis hebben. Wellicht is dan echter het naïeve meer aan den kant van deze opmerkelijke toeschouwers dan aan die van de ouden.

In het speciale geval dat ons bezig houdt kunnen wij uitgaan van de groote beteekenis die de dood voor de Etruriërs had, die wij kunnen afleiden uit de groote zorg die zij aan hun grafmonumenten besteedden. Wij zien ook dat de wandschilderingen uit andere graven gewoonlijk op den dood betrekking hebben, doordat zij den doode temidden van de genietingen van het hiernamaals voorstellen, of doordat zij herinneren aan de rechtspraak over de dooden en aan de hellestraffen. Licht kan men er dus toe komen ook een dergelijk verband in deze scène, die bij uitzondering een mythologische is, te zoeken. Gesteund wordt men in deze opvatting door het feit dat deze zelfde voorstelling meer dan dertig keer op de etrurische grafurnen gevonden wordt, terwijl zij daarentegen niet of zelden voorkomt op de spiegels, die toch veelal mythologische voorstellingen geven.

Wellicht bevat de voorstelling dus een zinspeling op de onbeschermdheid van het menschelijk leven tegenover den dood, die elk oogenblik, in hinderlaag gelegen, ons kan overvallen. Het kan zijn dat ook daarom het mythologisch gegeven vereenvoudigd werd, en dat alleen Achilles en Troilos werden afgebeeld.

Als men de Etruriërs wil begrijpen moet men voor alles zich rekenschap geven van de beteekenis die de dood voor hen had. Het is een opvatting